

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT
INSTRUMENTACIÓ INDUSTRIAL

Coordinació: COLELL PONS, FRANCESC

Any acadèmic 2023-24

Informació general de l'assignatura

Denominació	INSTRUMENTACIÓ INDUSTRIAL			
Codi	102126			
Semestre d'impartició	2N Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Grau en Enginyeria Electrònica Industrial i Automàtica	3	OBLIGATÒRIA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRALAB	PRAULA	TEORIA
	Nombre de crèdits	0.4	2.6	3
	Nombre de grups	1	1	1
Coordinació	COLELL PONS, FRANCESC			
Departament/s	ENGINYERIA INDUSTRIAL I DE L'EDIFICACIÓ			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	5 % presencials 35 % no presencials 60 % treball autònom			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Idioma Percentatge d'ús Català 50 % Castellà 30 % Anglès 20 %			
Distribució de crèdits	66 % de continguts teòrics 17 % d'activitats a l'aula 17 % de pràctiques de laboratori			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
COLELL PONS, FRANCESC	francesc.colell@udl.cat	6	

Informació complementària de l'assignatura

Aquesta assignatura pretén que l'alumne adquireixi competències en l'anàlisi i estudi de d'instrumentació industrial associada als processos industrials, la seva normativa vigent i les seves aplicacions. De fet, en tota activitat industrial existeix la necessitat de mesurar, controlar i monitoritzar el funcionament dels processos, per tant hi ha una necessitat de personal especialitzat en la instrumentació industrial.

Per aconseguir superar amb èxit les avaluacions, es recomana l'assistència i participació activa de l'alumne a les classes presencials.

S'han de tenir els coneixements d'anàlisi i desenvolupament de circuits electrònics, tant analògics com digitals. Per aquest motiu es recomana haver cursat les assignatures de segon curs: fonaments d'enginyeria electrònica, automatització industrial i fonaments d'enginyeria elèctrica.

Es podran trobar materials didàctics al Campus Virtual: <http://cv.udl.cat>

La utilització del Campus Virtual és fonamental per accedir als recursos de l'assignatura, a les notificacions sobre les dates de lliurament d'exercicis, agenda de sessions i finalment el lliurament de pràctiques i proves d'avaluació.

Objectius acadèmics de l'assignatura

Es pretén que l'alumne:

- Adquireixi competències en l'anàlisi i estudi de la instrumentació industrial associada als processos industrials, la seva normativa vigent i les seves aplicacions.
- Disposi de la capacitat per a analitzar i decidir quin tipus de sensor és el més convenient quan es desitja mesurar, controlar i/o monitoritzar el funcionament dels processos industrials.

Competències

Competències transversals:

- **EPS1.** Capacitat de resolució de problemes i elaboració i defensa d'arguments dins de l'àrea d'estudis.
- **EPS2.** Capacitat de recollir i interpretar dades rellevants, dins de l'àrea d'estudi, per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.

Competències específiques:

- **GEEIA25.** Coneixement i capacitat per al modelatge i simulació de sistemes.
- **GEEIA26.** Coneixements de regulació automàtica i tècniques de control i la seva aplicació a l'automatització industrial.

- **GEEIA27.** Coneixements de principis i aplicacions dels sistemes robotitzats.
- **GEEIA29.** Capacitat per dissenyar sistemes de control i automatització industrial.

Continguts fonamentals de l'assignatura

Normativa d'instrumentació industrial:

- ISA S5.1, codis i simbologia.
- ISA S5.2, diagrames de lògica binària.
- ISA S5.3, símbols gràfics pel control.
- ISA S5.4, diagrames de llaç d'instruments.
- ISA S5.5, símbols gràfics per a la monitorització.
- Simbologia SAMA.

Diagrames de flux i plànols d'instrumentació.

Norma EN 60617. Reglament Electrotècnic de Baixa Tensió (REBT).

Fonaments bàsics per a instruments de mesura.

Els diferents tipus de sensors:

- Sensors potenciomètrics.
- Galgues extensiomètriques.
- Sensors de temperatura de resistència metàl·lica (RTD).
- Termistors.
- Fotoresistències i altres sensors resistius.
- Capacitius.
- Inductius.
- Electromagnètics.
- Sensors d'efecte Hall.
- Termoparells, piezoelèctrics i piroelèctrics.
- Optoelectrònics.
- Sensors d'ultrasons.
- Sensors de fibra òptica.
- Biosensors.
- Microsensors.

Exemple d'aplicacions amb detectors.

Criteris per a la selecció de sensors.

Eixos metodològics de l'assignatura

Les activitats presencials :

- **Pràctiques de laboratori:** es munten circuits electrònics amb detectors reals per a comprovar el comportament de la instrumentació industrial.

Les activitats no presencials es divideixen en dos parts, que es complementen:

- **Classes magistrals:** a les classes de teoria s'introdueixen els conceptes i resultats teòrics més rellevants il·lustrant-los amb exemples i exercicis.
- **Problemes:** es resolen exercicis de dificultat gradual per a consolidar els conceptes i les nocions desenvolupades en les classes de teoria.

Les tasques no presencials seran les següents:

- **Imatges dels apunts del professor:** en l'apartat de recursos del Campus Virtual es penjaran les imatges

dels apunts del professor, que incorporen anotacions i textos ressaltats respecte als apunts de l'alumne.

- **Videoconferències:** amb la finalitat de descriure els apunts, resoldre dubtes i respondre consultes.
- **Activitats no presencials:** s'afegiran activitats al Campus Virtual amb la finalitat de poder avaluar el 10% en substitució dels exercicis que es lliuraven personalment.

Pla de desenvolupament de l'assignatura

Ordre	Contingut	Dedicació (hores)
1	Presentació + Introducció + Norma UNE + Document de projectes d'instrumentació industrial.	2 classe 3 treball autònom
2	Normativa d'identificació (S5.5 + S5.1) + Exercicis	1 classe + 1 exercicis 3 treball autònom
3	Normativa d'identificació (S5.1 + S5.3) + Exercicis.	1 classe + 1 exercicis 3 treball autònom
4	Diagrames de llaç (S5.4) + Exercicis.	1 classe + 1 exercicis 3 treball autònom
5	Normativa de diagrames lògics (S5.2) + Exercicis.	1 classe + 1 exercicis 3 treball autònom
6	Diagrama de tubs i instrumentació (DTI) + Exercicis.	1 classe + 1 exercicis 3 treball autònom
7	Simbologia SAMA + Exercicis.	1 classe + 1 exercicis 3 treball autònom
8	Norma EN 60617. Reglament Electrotècnic de Baixa Tensió (REBT) + Exercicis	1 classe + 1 exercicis 3 treball autònom
9	Fonaments bàsics dels sensors + Sensors potenciomètrics.	2 classe 3 treball autònom
10	Galgues extensiomètriques + Exercicis.	2 classe + 2 pràctica 6 treball autònom
11	Fotoresistències + Altres sensors resistius.	2 classe 3 treball autònom
12	Sensors de temperatura de resistència metàl·lica (RTD) + Termistors.	2 classe 3 treball autònom
13	Pràctica de la fotoresistència	2 pràctiques
14	Termoparells + Exercicis.	1 classe + 1 exercicis 3 treball autònom
15	Pràctica de la RTD.	2 pràctiques
16	Sensors piezoelèctrics + Sensors d'ultrasons + Exercicis.	1 classe + 1 exercicis 3 treball autònom
17	Pràctica del Termistor.	2 pràctiques
18	Sensors capacitius + Sensors inductius.	2 classe 3 treball autònom
19	Pràctica del sensor Inductiu.	2 pràctiques

20	Sensors electromagnètics + Exercicis.	1 classe + 1 exercicis 3 treball autònom
21	Sensors d'efecte Hall + Exercicis.	1 classe + 1 exercicis 3 treball autònom
22	Sensors piroelèctrics + Exercicis.	1 classe + 1 exercicis 3 treball autònom
23	Sensors optoelectrònics + Exercicis.	1 classe + 1 exercicis 3 treball autònom
24	Sensors de fibra òptica + Exercicis.	1 classe + 1 exercicis 3 treball autònom
25	Biosensors + Exercicis.	1 classe + 1 exercicis 3 treball autònom
26	Microsensors + Exercicis.	1 classe + 1 exercicis 3 treball autònom
27	Criteris per a la selecció de sensors + Exercicis.	1 classe + 1 exercicis 3 treball autònom

Sistema d'avaluació

La puntuació total es desglossa de la següent manera:

- 9a setmana, parcials: PA1 examen teòric que puntuarà un 40 % = 15 % test + 25 % exercicis.
- 16a setmana, exàmens: PA2, examen teòric que puntuarà un 40 % = 15 % test + 25 % exercicis.
- 16a setmana: Tasques realitzades que puntaran un 20 % = 10 % pràctiques + 10 % activitats de classe.

NOTA: per a poder aplicar la puntuació de les tasques realitzades cal que l'alumne hagi obtingut una puntuació igual o superior al 40 % sumant PA1 + PA2.

- 19a setmana, activitats de recuperació: examen teòric de recuperació que puntuarà un 100 % = 50 % test + 50 % exercicis.

Bibliografia i recursos d'informació

APUNTS DE L'ASSIGNATURA.

NORMES:

- "Instrumentation Symbols and Identification", ANSI/ISA-S5.1, 1984 (R1986).
- "Binary Logic Diagrams for Process Operations", ANSI/ISA-S5.2, 1976 (R1981).
- "Graphic Symbols for Distributed Control/Shared Display Instrumentation, Logic, and Computer Systems", ANSI/ISA-S5.3, 1983.
- "Instrument Loop Diagrams", ANSI/ISA-S5.4, 1976 (R1991).
- "Graphic Symbols for Process Displays", ANSI/ISA-S5.5, 1985 (R1986).
- "SIMBOLOGIA SAMA ", ING. QUIRINO JIMENEZ DOMINGUEZ.
- "REBT – REGLAMENTO ELECTROTECNICO DE BAJA TENSIÓN", AENOR.

LLIBRES:

ISBN: 978-9942-8603-7-8.

Títol: FUNDAMENTOS BASICOS DE INSTRUMENTACION Y CONTROL (1ª edició, 2017).

Autors: Marllelis del Valle Gutiérrez Hinestroza; Sadi Armando Iturralde Kure.

Editorial: UPSE.

ISBN(13): 9788497321662

Títol: INSTRUMENTACIÓN ELECTRÓNICA (1ª)

Autors: Grillo Ortega, Gustavo Jacinto; Ferrero Martín, Francisco Javier; Campo Rodríguez, Juan Carlos; Álvarez Antón, Juan Carlos ;Pérez García, Miguel Ángel.

Editorial: THOMSON PARANINFO,S.A.

ISBN(13): 9788426713612

Títol: INSTRUMENTACIÓN INDUSTRIAL (7ª)

Autor: Creus Solé, Antonio.

Editorial: MARCOMBO, S.A.

ISBN(13): 9788426713445

Títol: SENSORES Y ACONDICIONADORES DE SEÑAL (4ª)

Autor: Pallàs Areny, Ramon;

Editorial: MARCOMBO, S.A.